

74
5

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی

مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

ییل ۵ جلد ۱۱ صایی ۱۲۰

۱۳ تشرین اول ۱۳۳۲

ییل ۱۳۳۲ صایی ۱۶

وطنى - قورتارمق اميدى اولماسه بيله - اڭ قوى بر دوشمانه قارشى ده مدافعه ايتمه نك يكانه وظيفه اولديغى، شهرك قابوسنه همشير سنى آسان «اشبر» ده كورد، اونك بوتون عظمتيله، اكيلمه ين لكه سز آلئيله قارشيمزده جانلانديغى حس ايدى رز: «فينتن» ده ايسه بر آرز يابانچى بر هوايله دولان روحمز، اولدقچى وحشى وجوق احتراصلى بر شعر دالغه سيله سالالانيور...

برسف ضيا

بكلربكى ۱۶ ايلول ۱۳۳۲

سياحت

آلتايلره دوغرو

باشى جلد ۱۰ - سايى ۱۲ ده در

ميجينه سوزارمنده

ضرب مثلر:

طاي آتقه جيتكيزير،

آت، مرادقه جيتكيزير.

او كوزدهى صيبردك سوتى جوق،

صيبر موكلزلى او كوزدك كوشى جوق،

ايركك طاوستى اورغاشينك اوياطى جوق،

اورغاشى طاوستى ايركككنك قايراطى جوق.

جيتكيزير = يتشديرر. صيبر = صغر، ايشه كه موكلز = بوينوز. كوشى = قوتى، كوجى. طاوستى =

صدالى، سىلى. اورغاشى = ديشى، قادين. اوياط = حيا. قايراطى = غيرقى.

برين جاماي يارلى بولار،

مگن جاماي باي بولار.

جير اورتاغه كيلگانده آطك اولماسن،

اير اورتاغه كيلگانده قاطنك اولماسن.

برين = بريسى، بر دانه سى. جاماي = يامايه رق. يارلى = قنير. بولار = اولور. مگن = بيك

دانه سى. باي = زنكين. جير = بر، مسافه، بول. اورتاغه = يارى يه. قاطنك = قادينيك.

ايركك، حير قوروغه كوشلى،

قاطن، اير قوروغه كوشلى.

كوشلى = كوجلى، قوتلى. قوروغه = قورومايه، محافظه ايتكه.

قالگنه قوشك توشباسن،

باقسيفه اسك توشباسن.

قالك = قالن، مهر، قوش = زوج و زوجه، چفت. توشباسن = دوشماسون. باقى = كاهن.

آغاسى بارنك جاغاسى بار،

اينچى بارنك طنسى بار.

آغا = آغابك، بويوك برادر. جاغاسى = باقاسى، بارد، عجبى. اينچى = كوچوك برادرى. طنسى = راحت بالى.

بارنك = وار اولانك.

باى قاسينه بارب قون، بايومساك ماغان كىل!

جوق قاسينه بارب قون، جوغلماساك ماغان كىل،

قاسينه = ياتينه. قون = قونمىدن امردد، اين، اوتور، برلش دىك. حوق = يوق، فقير. باروب =

واردىق. بايوماساك = زنكين اولماز ايسهك. جوغلماساك = يوق اولوب كىتمز ايسهك. ماغان = يكا.

تيمور كىسساك قصه كيش، اوزاتووى اوگلى،

آغاج كىسساك اوزون كيش قسقار تووى اوگلى.

تيمر = دمير. كىسساك = كىسهر ايسهك. قصه = قصه. اوزاتووى = اوزانما. اوگلى = قولاى.

جهان آتقه جال بئسه جانينه طور سوق بايلا تىباس،

جهان كىسيگه مال بئسه جانينه قوگسى قوندرماس.

جال بئسه = يله بئسه، سمرسه. طور سوق = طاغارجق. بايلا تىباس = باغلا تاز. قوگسى = قومشو.

قوندرماس = قوندرماز، برلشد برماز.

ايردى نامس اولترادى،

قوياندى قامس اولترادى.

ايردى = ارى. اولترادى = اوتور يور. قوياندى = طاوشانى. قامس = قامش.

جاراقتى كونده جاو كلاس،

جايدوقتى كونده دوست كلاس.

جاراقتى = سلاحتى، حاضرلكلى. جاو = دشمن. جايدوقتى = مسافر يىكلىرى حاضر اولدىنى.

اوولك اوسسه، اوولى جاقسى مين اولداس بول،

قزك اوسسه، قىزى جاقسى مين اولداس بول.

اوولك = اوغللك. اوسسه = بووسه. اوولى جاقسى = اوغلى بخشى، اوغلى تربيه نى. مين = يله.

اولداس = آوولداش، كويداش.

آناسى توروب اوولى سويلاكاندن بيز،

آناسى توروب قىزى سويلاكاندن بيز.

سىمزدك آياغى سىگىز،

چاقى مېن جان اېگىز.

چاقى مېن جولداس بولساڭ، جيتارسڭ مرادقە،

جان مېن جولداس بولساڭ قالارسڭ اوياطقە.

جولداس = يولداش. جيتارسڭ = اېرشېرسڭ. مرادقە = مراد. قالارسڭ اوياطقە = محبوسىتدە قالارسڭ.

قورقاقدى كۆپ قوساڭ باطر بولادى؛

شورقاقدى كۆپ قوساڭ كاير بولادى.

قورقاقدى = قورقاقى. قوساڭ = قوغارسەڭ، تضييف ايدرسەڭ. شورقاقدى = دېنى كوشەك ومعلومات

دېنيەسى آزا اولانى. كاير = كاير.

جلى جلى سويلاسە جلان ايندىن جغادى؛

قاتدى قاتدى سويلاسە نادان دىندىن جغادى.

جلى جلى = يوشىجە، رعا و نىياز ايله. جلان = يىلان. جغادى = چىقىيور. قاتدى قاتدى =

قانى قانى = سىرت سىرت.

كۆرە كۆرە كۆرسەم بولادى،

سويلای سويلای چىچەن بولادى.

كۆرسەم = تېرىيەلى. چىچەن = ادېب و خطيب.

كۆپ توكۆرسە كۆل بولادى،

كۆل سووالسە شول بولادى.

توكۆرسە = توكۆررايسە سووالسە = قوربرايسە. شول = چول. بولادى = اولييور.

توسى اېگىدن توككە؛

توسى = رىئى، يوزى. اېگىدن = اى و كوزلدىن. توككە = ماپوس اولە.

براودك توسن جيسەڭ، اوشاس صايلا؛

براودك = برېسك. توسن = يىغى قويونىڭ دوشىنى. جيسەڭ = يرايسەڭ. اوشاس صايلا = اوڭا

يىزمەنى حاضرلە.

ايسكىدن اورن تابساڭ، تورگە اوزبا؛

ايسكىدن = قاپو اوڭىدىن، قاپوياندىڭ. اورن = محل، مكان، برە. تابساڭ = بولور ايسەڭ. تورگە = بوقارويە،

اوك بوقارى كوشەسە. اوزبا = كچمە.

كۆبدك بالاغانى، خداينك قالاغانى.

كۆبدك = ا كىرىشك. بالاغانى = بالادىنى، لايىق كوردىكى. قالاغانى = قالايدىنى (خواھلادىنى)، ايسىدىكى.

جياودك شاڭكى چىقباس،

جالغزدك اوڭكى چىقباس.

جیاودك = یایانك . شاسكى = توزى . چىقباس = چىقماز . جالفزدك = یالكرك . اوگى =
 اونی، سسى، سداسى.

آناسن كورده قیزین آل!

آسقه بارساڭ آج بار،

طویغه بارساڭ طوق بار.

آسقه = ضیافته . بارساڭ = وارر ایهك . بار = وار، كبت . طویغه = دوكونه .
 ذكاتسزك مالی، سستسزگه كیتادی.

باسی قارمك باری ایكى.

باسی قارمك = باشی قارامك، باشنه قارمكیهك، یعنی ارلكك چوجفك. باری ایكى = هبسی ایر، خیرلر.
 - پانمدی -

علمیم ثابت

بین الزلر

تعلیم احسانه فارسی [۱]. — بوگونكى شرق قومشومن و دین قارداشلیمیز اولان ایرانلیر، نورل
 نایملرك، توركلرك كلدیكى منشأدن کلیوب باشقه بر صویدن، باشقه بر عرقدن نشأت ایدیورلرسور.
 حیات تاریخیه و قبل تاریخیه ده بزمه لك چوق مناسباتده بولان قوملردندر. ایرانلیرك ملی شهنامهسی
 بو ایكى قومی آدم نانی صاییلان «فریدون» ك ایكى اوغلی سورنیله کوسترییور. اوت، بو ایكى قوم
 آدم نانی نكده، آدم اولكده باباسی اولان تاریخ قدیمك ایكى اکیز اوغللریدر. اویله ایكى اکیز اوغللری كه
 دائما بر برینه متقابل تأثیر ایدر، بری دیگرنده درین ایزلر براقه رق یاشامشلردر. بزم ظنمزه کور،
 تورانیلرك ایرانلیلره تأثیری دائما فعلی و خارجی بر شكلده، سیاسی و عسکری بر سورتده، ایرانلیلرك
 تورانیلره تأثیری ایسه بالعکس نظریاتده، انفسی و درونی شیلرده وقوعه ككشد. مثلا دینی موضوعلر
 اوزرنده توركلر، ایرانلیردن پك چوق متأثر اولمشلردر [۲]. بك اسکی زمانلرده وقوع بولمیه باشلاپان
 بو تأثیر، بوگون بیلله ختامه ایرمه مشدر. مثلا منشأ اعتباریله همان ایپسی ایران سحیه و غنمه سته «عجم
 مدنیتمه مسقند اولان مذاهب كلامیه، توركلك علمنه بعض مهم تأثیرلر اجرا ایتش، و تورك دنیاسی بر
 تأثیرلردن بوگون بیلله قورتولامامشدر. مثلا «تورک یوردی» نك كله جك صاییلردن بریسنده ارواح

[۱] یازان حسین دانش. — اوج قسم . — برنجی قسم ۱۳۸ صحیفه اولوب صرف و نحو قاعده لر
 ایکنجی قسم ۶ صحیفه دن عبارت اولوب بو قاعده لرك تطبیقاتی، ۳۳۷ صحیفه دن متشکل اولان اوجینجی قسم
 ایسه اوتوز قدر شاعرك ایی سه چامش شملرله محتویدر. مطبعه عامرده باصیلمشدر.
 [۲] بو خصوصده مفصلجه معلومات آتاق ایچون «ملی تیپلر مجمعه سی» نك برنجی صاییلند فرانس علی
 مستشرقیندن بلوشه دن ترجمه اولوناد، «مازدائیزم و توركلر» مقاله سته باقیلیرسه خیل مفید شیلر اوکریلیر.